

Kymenlaakso, VARK-alueet
Kymmenedalen, VARK-området

454. Ala-Pihlaja Jokipelto 101026

Kunta: Virolahti
Kohde: Ala-Pihlaja Jokipelto
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Niemimäisessä peltosaarekkeessa, Pihlajajoen suun alueella on uunin perustuksia ja kellarikuoppia. Saarekkeen viereltä pellostä on 1300–1600-luvulle ajoittuvaa keramiikkaa ja palanutta savea. Paikalla on sijainnut keskiajalta uuden ajan alkuun ajoittuva kylätontti, joka on myöhemmin autioitunut.

VARK-perustelut:

Löytöjen perusteella jo keskiajalle ajoittuva ja varhaisessa vaiheessa autioitunut kylätontti on harvinaisuus Kymenlaaksossa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000031968>

455. Ankkapurha 100920

Kunta: Kouvola
Kohde: Ankkapurha
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kymijoen varrella, Ankkapurhan kosken vierellä sijaitseva kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kohteelta tunnetaan sekä vanhempaa että nuorempaa varhaiskampakeramiikkaa, ja kohde on Kymenlaakson tutkituin välille 5000–4000 eaa. ajoittuva kohde. Kohteelta on myös muutamia nuorempia löytöjä, kuten kivikautista nuorakeramiikkaa ja pronssikautista tekstiilikeraamiikkaa (ajoitettu 790–560 eaa.).

VARK-perustelut:

Runsaasti tutkittu ja yksi Kymijoen varren merkittävimmistä neoliittisen kivikauden asuinpaikoista. Kohde on merkittävä, vaikka myöhempi teollisuusrakentaminen on muokannut sen ympäristöä voimakkaasti.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=754010011>

456. Askeri 101272

Kunta: Kotka
Kohde: Askeri
Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Ulkosaaristo historiallisen ajan kausiasutuksen kohde, jossa on kaksi kivistä kylmämuurattua tomtning-rakennetta (kolmihuoneinen 14 x 3 m ja yksihuoneinen 3,5 x 3,5 m) ja kolme kylmämuurattua kiinteään kalamajan perustusta (pienin 3,5 x 3,0 m, suurin 6 x 3,5 m).

VARK-perustelut:

Ulkosaariston historiallisen kausiasutuksen kohde, jossa on eri tyyppisiä ja eri aikaisia asumusten pohjia. Kansallispuistossa sijaitseva kohde on hyvin säilynyt.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000042863>

457. Eteläkari 101100

Kunta: Kotka

Kohde: Eteläkari

Tyyppi: alusten hylyt

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

1700-luvulle tai 1700- ja 1800-lukujen taitteeseen ajoittuva puisen aluksen hylky (pituus 30 m, leveys 8–10 m), jossa on runsaasti esineistöä ja rakennusteknisesti mielenkiintoisia yksityiskohtia. Syvässä vedessä lepäävä hylky on hyvin säilynyt.

VARK-perustelut:

Kohde on näyttävä esimerkki 1700-luvun lopun kauppamerenkulusta Venäjän ja Itämeren etelä- ja länsiosien välillä. Hyllyssä oleva runsas esineistö ja yksityiskohtat ovat mittava arkeologinen lähdeaineisto.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000022856>

458. Hautaharju 1 100851

Kunta: Pyhtää

Kohde: Hautaharju 1

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: pronssikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neljä toisissaan kiinni olevaa pronssikautista rökkiötä (halkaisijat 4–5 m, korkeus 0,4–0,5 m) muodostavat noin kaksikymmentä metriä pitkän rökkiöketjun. Rökkiöt sijaitseva maapohjalla jyrkkäranteisen harjun eteläpäässä. Kaikissa rökkiöissä on kehämäinen rakenne ja osassa keskuskuoppa. Kohteen ympäristö on säilynyt luonnontilaisena läheisestä rivitaloasutuksesta huolimatta.

VARK-perustelut:

Kymenlaakson rannikolla harvinainen harjupohjalle rakennettu pronssikautinen rökkiökalmisto. Kohde on

erittäin hyvin säilynyt ja helposti saavutettavissa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010006>

Kommun: Pyttis
Objekt: Hautaharju 1
Typ: gravplatser
Datering: bronsålder

Beskrivning:

Fyra rösen (diametrar på 4–5 m, höjd på 0,4–0,5 m) från bronsåldern, vilka är hopbyggda och bildar en cirka 20 meter lång kedja av rösen. Rösena finns på marken i den södra ändan av en ås med en brant sluttning. Alla rösen har en cirkelaktig struktur och en del har en centralgrop. Objektets omgivning har trots den närliggande radhusbosättningen bevarats i naturligt tillstånd.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett på Kymmenedalens kust sällsynt rösegravfält från bronsåldern, vilket byggts i en åsbotten. Objektet är väldigt välbevarat i en naturlig miljö i utkanten av ett boplatsområde och det är lätt att nå det.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010006>

459. Hiiriharjunmäen VARK-alue 100461

Kunta: Miehikkälä
Kohde: Hiiriharjunmäki
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Vanhemman varhaiskampakeramikan aikainen neoliittisen kivikauden asuinpaikka sijaitsee Hiiriharjunmäki-nimisellä hiekka- ja soraharjanteella. Kohteen ympäristö osin hiekanoton ja tien tuhoamaa.

VARK-perustelut:

Kohde edustaa aikaa, jolloin saviastioiden valmistustaito levisi Suomeen. Ajanjakson asuinpaikat ovat harvinaisia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=489010017>

460. Hirvikosken linnoitteet 100293

VARK-alueen perustelu:

Samaan 1700-luvun kokonaisuuteen kuuluvat sotilasleiri ja linnoitteet.

Kunta: Pyhtää
Kohde: Hirvikosken leiripaikka
Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=701010020>

Kunta: Pyhtää

Kohde: Hirvikosken linnoitukset 1

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000003207>

Kunta: Pyhtää

Kohde: Hirvikosken linnoitukset 4

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000003210>

Kunta: Pyhtää

Kohde: Hirvikosken linnoitukset 5

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000003211>

Grunder för VARK-området:

Ett militärläger och befästningar som hör till samma helhet från 1700-talet.

Kommun: Pyttis

Objekt: Hirvikosken leiripaikka

Typ: boplatser

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=701010020>

Kommun: Pyttis

Objekt: Hirvikosken linnoitukset 1

Typ: försvarsverk

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000003207>

Kommun: Pyttis

Objekt: Hirvikosken linnoitukset 4

Typ: försvarsverk

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000003210>

Kommun: Pyttis

Objekt: Hirvikosken linnoitukset 5

Typ: försvarsverk

Datering: historisk

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000003211>

461. Hitonharjun Pirunpesä 101152

Kunta: Hamina
Kohde: Hitonharjun Pirunpesä
Tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Jo kivikaudella käytössä ollut kvartsilouhos. Kohteessa on useampi kideonkalo, jotka ovat paljastuneet peruskalliosta jääkaudella eroosion seurauksena. Isoimman onkalon suuaukko on halkaisijaltaan vajaat puoli metriä, ja se laajenee syvemmillä luolaksi, johon mahtuu 4–5 miestä (syvyys noin 1,5 m). Onkalosta on louhittu savukvartsia. Louhosluolan vieressä on useita kovertumia kvartsisuonien kohdalla. Paikalta on talletettu inventointilöytöinä mahdollinen iskukivi sekä kvartsinäytteitä. Kohde on myös luonnonsuojelulain rauhoittama luonnonmuistomerkki.

VARK-perustelut:

Kideonkalot ovat Viipurin rapakivialueelle tyypillisiä geologisia muodostumia, joista saatavaa hyvälaatuista kvartsia on hyödynnetty varsinkin neoliittisella kivikaudella tyypillisen kampakeramiikan aikana. Kohde on todennäköisesti Suomen hienoin esimerkki tällaisesta kivikautisesta louhoksesta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010051>

462. Höyterin röykkiöt 100289

VARK-alueen perustelu:

Östringinlahden ympäristön röykkiökalmistokokonaisuus. Kohteet ajoittuvat pääosin pronssikaudelle, ja yksi kohde mahdollisesti rautakauden puolelle.

Kunta: Kotka
Kohde: Sunakieli
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010003>

Kunta: Kotka
Kohde: Rantahöyteri
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010004>

Kunta: Kotka
Kohde: Salovaara
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010005>

Kunta: Kotka

Kohde: Itähöyteri
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010006>

Kunta: Kotka
Kohde: Pohjoishöyteri
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010007>

Kunta: Kotka
Kohde: Koillishöyteri
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010008>

463. Kananiemenharjun asumuspainanteet 100294

VARK-alueen perustelu:
Laaja kivikautinen asumuspainannealue.

Kunta: Pyhtää
Kohde: Kananiemenharju 1
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010019>

Kunta: Pyhtää
Kohde: Kananiemenharju 2
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010031>

Grunder för VARK-området:
Ett stort boplatsgropområde från stenåldern.

Kommun: Pyttis
Objekt: Kananiemenharju 1
Typ: boplatser
Datering: stenålder
Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010019>

Kommun: Pyttis
Objekt: Kananiemenharju 2
Typ: boplatser
Datering: stenålder
Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010031>

464. Karpankangas 101217

Kunta: Virolahti
Kohde: Karpankangas
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja ja poikkeuksellisen näyttävä neoliittisen kivikauden asumuspainannekohde. Aikoinaan jokisuussa sijainneessa kohteessa on asumuspainanteita kahdessa ryhmässä. Läntisen ryhmän painanteet (7 kpl, koko 5 x 6 m ja 10 x 8 m väliltä) ajoittuvat tyyppillisen kampakeramiikan ja myöhäiskampakeramiikan aikaan noin 4000–3500 eaa. välille. Itäisen ryhmän tiiviisti sijaitsevat asumuspainanteet ovat huomattavan kookkaita (10 kpl, koko 40 x 13 m ja 25 x 10–13 m väliltä) ja ne ovat rivitalojen tapaan monihuoneisia. Sijaintikorkeuden ja löytöjen perusteella läntinen ryhmä ajoittuu 3500 eaa. nuoremmaksi.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellisen hieno ja kaikin puolin hyvin säilynyt neoliittisen kivikauden asumuspainannekohde. Kahtena ryhmänä sijaitsevat asumuksenpohjat edustavat kahta eriaikaista, ja toisistaan poikkeavaa asumusten rakennustraditiota. Kohde on koko Suomenlahden alueen laajimpia asumuspainannekohteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000014201>

465. Kaunissaari Vironniemi 100707

Kunta: Pyhtää
Kohde: Kaunissaari Vironniemi
Tyyppi: kivrakenteet; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaunissaaren itärannalla on todettu noin kymmenen ryssänuunia. Nämä ovat kylmämuurattuja tilapäisiä uuneja, joista useimmat ovat romahtaneet uunimaisiksi latomuksiksi ja jääneet sammalen ja aluskasvillisuuden peittoon. Ryssänuunit liittyvät erityisesti 1700- ja 1800-lukujen sotilasleireihin ja laivaston satamapaikkoihin. Kohteen parhaiten säilynyt uuni on taidokkaasti tehty lajinsa edustaja. Vuoden 2017 inventoinnissa alueelta onnistuttiin havaitsemaan enää kuusi uunia.

VARK-perustelut:

Useita ryssänuuneja sisältävä kohde saaristossa on hyvä esimerkki 1700- ja 1800-lukujen laivaston väliaikaisista ruoanvalmistuspaikoista.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010003>

Kommun: Pyttis
Objekt: Kaunissaari Vironniemi
Typ: kult- och berättelseplatser; stenkonstruktioner

Datering: historisk

Beskrivning:

På den östra stranden på Fagerö har cirka tio ryssugnar konstaterats. Dessa är kallmurade temporära ugnar, av vilka de flesta rasat till ugnslänkande stensättningar och täckts av mossa och undervegetation. Ryssugnar är i synnerhet förknippade till krigslägren och flottans hamnplatser från 1700- och 1800-talen. Den bäst bevarade ugnen vid objektet är en skickligt uppförd representant för dess typ. Vid inventeringen år 2017 påträffades endast sex kvarvarande ugnar i området.

Grunder för VARK-urvalet:

Objektet i skärgården, vilket omfattar flera ryssungar, är ett fint exempel på flottans tillfälliga mattillredningsställen under 1700- och 1800-talen.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010003>

466. Kelomäki 3 101188

Kunta: Miehikkälä

Kohde: Kelomäki 3

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Historiallisen ajan vilja-aumanpohja. Pyöreä luonnonkivistä ladottu rakenne (halkaisija 2,25 m), jossa reunakivet ovat hieman sisäosan kiviä isompia. Vilja-aumanpohjia on käytetty alustoina viljan alkukuivauksessa. Lähistöllä on useita muitakin vilja-aumakohteita.

VARK-perustelut:

Toistaiseksi huonosti tunnettu Kaakkois-Suomen sisämaassa esiintyvä muinaisjäännöstyyppi, jonka kartoitus on edennyt vasta aivan viime vuosina.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000031020>

467. Kettulanvuori 100950

Kunta: Kouvola

Kohde: Kettulanvuori

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema jyrkällä kallioharjanteella. Suurimmaksi osaksi kallioon louhittuja taistelu- ja yhdyshautoja, joissa on myös kivistä ladottuja osia. Pohjoisosassa on myös maahan kaivettuja hautoja. Kohteella on viitoitettu polku.

VARK-perustelut:

Edustava kohde ensimmäisen maailmansodan puolustusasemasta. Kohde on valittu edustamaan kolmen viereisen hyvin säilyneen puolustusaseman kokonaisuutta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000012932>

468. Kirkkotien kivi 101206

Kunta: Virolahti
Kohde: Kirkkotien kivi
Tyyppi: kivirakenteet
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Uudenkaupungin rauhan (1721) rajakivi sijaitsee kankaalla Virolahden kirkolle vievän tien reunassa. Kivessä on sekä Ruotsin että Venäjän valtioiden hakkaukset, ja se on merkitty kilvellä.

VARK-perustelut:

Vastaavia rajakiviä tunnetaan useita. Kohde on valittu edustamaan ilmiötä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007998>

469. Kirkkovuori 100659

Kunta: Virolahti
Kohde: Kirkkovuori
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Jyrkkärinteinen, lakialueeltaan pienialainen vuori, joka pinnanmuotojensa puolesta sopii linnavuoreksi. Laelle pääsee yhdeltä sivulta rapakiveen muodostunutta polkuauraa pitkin. Laella ei ole näkyvissä selkeitä vallituksen jäänteitä. Vuoren laelta on löydetty yksi tappikirves ja yksi putkikirves. Löytöjen perusteella kohde ajoittuu rautakauden alkupuolelle.

VARK-perustelut:

Linnavuoren ulkoiset merkit täyttävä kohde (kivettyjen vallinjäänteiden puutteesta huolimatta), jonka laelta löydetty kaksi rautakauden alkupuolelle ajoittuvaa kirvestä. Rautakauden alun kohteet ja mahdolliset linnavuoret ovat molemmat harvinaisia kohdetyyppinä Kymenlaakson rannikolla.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000010289>

470. Kokkovuori 100777

Kunta: Pyhtää
Kohde: Kokkovuori

Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Vaikuttava pronssikauden rökkiöhauta, jonka keskellä havaittu laakakivistä koottu arkkumainen rakennelma (4 x 1–1,5 m). Rökkiö on osin vaurioitunut kivien uusiokäytössä muun muassa kolmiomittaustornin jalustaan, mutta se on myöhemmin kasattu uudelleen. Vaikka rökkiön ulkomuoto ei ole enää alkuperäinen, se on vaikuttava esimerkki pronssikauden hautausperinteestä, ja myöhemmästä raaka-aineiden uusiokäytöstä. Korkealla kalliolla sijaitsevalta kohteelta on yhä näköala merelle.

VARK-perustelut:

Pronssikautinen hautarökkiö, jossa havaittu laakakivistä koottu arkkumainen rakennelma. Sijainniltaan hieno esimerkki pronssikauden hautapaikoista.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010010>

Kommun: Pyttis
Objekt: Kokkovuori
Typ: gravplatser
Datering: bronsålder

Beskrivning:

Ett röse från bronsåldern, vilket finns på ett högt berg med havsutsikt. Ett imponerande gravröse från bronsåldern, med en kistliknande konstruktion, vars mitt observerats vara uppbyggd av stenar. Röset har delvis förstörts vid återvinningen av stenarna, bland annat triangelmätningstornets tripod, men det har senare samlats ihop på nytt. Trots att rösets yttre form inte längre är ursprunglig, är det ett imponerande exempel på begravningstraditionen under bronsåldern och senare återvinning av råämnen.

Grunder för VARK-urvalet:

Ett gravröse från bronsåldern, i vilken en kistaktig konstruktion som samlats ihop av släta stenar hittats. Ett fint exempel på gravplatser från bronsåldern i fråga om placeringen.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010010>

471. Kokonkosken linnoitteet 100290

VARK-alueen perustelu:

Ensimmäisen maailmansodan linnoitteet Kymijoen varressa.

Kunta: Kotka
Kohde: Kokonkoski 1
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000009847>

Kunta: Kotka
Kohde: Kokonkoski 2
Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000009848>

472. Korpisaaren hylt 100815

Kunta: Virolahti

Kohde: Korpisaaren hylt

Tyyppi: alusten hylt

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Noin kymmenen kivilastissa uponneen aluksen hylkyä, niin sanottuja kiviparkkoja. Historiallisten lähteiden mukaan alueella on vielä löytämättä noin kaksikymmentä vastaavaa hylkykohdetta. Hylt liittyvät alueella toimineisiin kivilouhoksiin, ja ne on upotettu Krimin sodassa vuonna 1855.

VARK-perustelut:

Krimin sodassa upotettujen hylkyjen ryväs on merkittävä laivanrakennuksen ja alueen taloushistorian tietolähde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1095>

473. Kuorsalo 100589

Kunta: Hamina

Kohde: Kuorsalo

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Keskiaikainen Kuorsalon vanha kylänpaikka, jolla on mahdollisesti rautakautiset juuret. Saaristossa sijaitseva kylä autioitui, kun Vanhankylänlahden meriyhteys katkesi maankohoamisen takia 1700- ja 1800-lukujen taitteessa. Hieno ja hyvin säilynyt kokonaisuus, jossa näkyvissä erilaisia kylän toimintoihin liittyviä rakenteita.

VARK-perustelut:

Autioitunut keskiaikainen ja historiallinen saariston kylänpaikka, jolla on mahdollisesti rautakautiset juuret. Kohde ja sen ympäristö ovat hyvin säilyneitä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000008207>

474. Kuusisto 100644

Kunta: Hamina

Kohde: Kuusisto

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja neoliittisen, eli keraamisen kivikauden asuinpaikka sijaitsee Summanjoen länsirannalla. Asutuksen aikana se on sijainnut jokisuistossa meren rannalla. Osin kaivauksin tutkittu kohde sijaitsee osin metsässä ja osin peltoalueella. Löytöinä tyypillistä kampakeramiikkaa ja myöhäiskampakeramiikkaa.

VARK-perustelut:

Summajoen kivikauden jokisuussa sijainnut laaja kivikautinen asuinpaikka. Kohde on alueen asuinpaikoista todennäköisesti parhaiten säilynyt, ja se on valittu edustamaan tämän tiiviisti asutetun jokisuun kivikautista asutusta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010017>

475. Kylänpää 101195

Kunta: Hamina

Kohde: Kylänpää

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva vasarakirveskulttuurin hautapaikka sijaitsee viljellyllä pellolla. Kaivaustutkimuksissa on todettu kolme hautaa, joihin liittyi maanalaisia ja osin myös maanpinnalle näkyvissä olleita kivirakenteita. Hautalöytöinä saatiin muun muassa suippohamarainen reikäkirves ja oikokirves. Kohdetyyppi on ainoa laatuaan Suomessa.

VARK-perustelut:

Vasarakirveskulttuurin hautakohde, jossa tutkittu ainutlaatuisia maanalaisia hautarakenteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010008>

476. Kymenpahta 100970

Kunta: Kouvola

Kohde: Kymenpahta

Tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kalliopohjalle rakennettu röykkiö (halkaisija 8 m) sijaitsee Kymijoen tuntumassa. Röykkiö on lähes maantasainen, ja siinä on erotettavissa reunakehää. Kohde ajoittuu joko pronssi- tai rautakaudelle.

VARK-perustelut:

Tyypiltään joko pronssi- tai rautakautinen hautaröykkiö. Tuon ajan löydöt ovat harvinaisia Salpausselkien alueella Kymenlaakson sisämaassa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=44010015>

477. Kyminlinna 101198

Kunta: Kotka
Kohde: Kyminlinna
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kyminlinnan rakentaminen aloitettiin vuonna 1803. Paikalla aiemmin sijainnut vuosina 1791–1792 rakennettu Suvorovin linnoitus (halkaisija 200 m) jäi kokonaisuudessaan uuden linnoituksen sisälle. Kyminlinna oli läntisin venäläisten 1700–1800-lukujen vaihteessa Pietarin suojaksi rakentamista linnoituksista ja se muodosti puolustusrintaman yhdessä Ruotsinsalmen merilinnoituksen kanssa. Nykyisin tyhjillään oleva kohde on toiminut linnoituskauden jälkeen muun muassa punaisten koulutuskeskuksena ja kulkutautisairaalan keuhkotautiosastona.

VARK-perustelut:

Kyminlinna oli läntisin venäläisten 1700–1800-lukujen vaihteessa Pietarin suojaksi rakentamista linnoituksista ja se muodosti puolustusrintaman yhdessä Ruotsinsalmen merilinnoituksen kanssa. Vaikuttavan linnoituskohteen valleja on restauroitu ja ympäristöä pidetty kunnossa vuodesta 1982 alkaen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002073>

478. Langinkosken varustukset 101049

Kunta: Kotka
Kohde: Langinkosken varustukset
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema, jossa kaksi joen suuntaista taisteluhautaa: toinen joen rannassa ja toinen ylempänä rinteessä. Taisteluhautoihin liittyy sivustasuojia eli traversseja, konekivääriasemia, suojahuoneita ja ampumakorokkeita. Taisteluhaudat on kaivettu maahan ja louhittu kallioon.

VARK-perustelut:

Melko hyvin säilynyt ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema, jossa erilaisia rakenteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002072>

479. Lapuri 1 100852

Kunta: Virolahti
Kohde: Lapuri 1
Tyyppi: alusten hylyt
Ajoitus: keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Limisaumaisen, pääosin tammesta rakennetun kevytrakenteisen ja matalan aluksen hylky. Hylky lepää luonnonsatamana toimineen salmen pohjassa rauenneena (leveys 4,4 m, pituus 13 m). Hyllyn tutkimuksissa löydetty esineistö ja radiohiiliajoitukset ajoittavat aluksen 1200-luvun lopulle. Kyseessä on Suomen merialueiden vanhin tunnettu hylky. Hylky on kaivettu esiin ja dokumentoitu, jonka jälkeen sen on peitetty.

VARK-perustelut:

Suomen vanhin tunnettu hylky, joka ajoittuu mielenkiintoiseen murroskauteen aivan historiallisen ajan alkuun. Hylky on tutkimuksellisesti mielenkiintoinen, eikä sen rakennusaluetta vielä tunneta. Suomesta ei tunneta muita 1200-luvulle ajoittuvia hylkyjä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1094>

480. Lehmäsaari 1 100652

Kunta: Kotka
Kohde: Lehmäsaari 1
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Soikea kiviroykkiö (4,7 x 3,5 m, korkeus 0,5 m) sijaitsee maapohjalla noin 100 metrin päässä meren rannasta. Röykkiön keskustasta on poistettu pieni määrä kiviä. Tutkimaton kohde ajoittuu todennäköisesti rautakaudelle.

VARK-perustelut:

Kymenlaakson rannikon rautakauden kohteet ovat harvinaisia, ja Lehmäsaari 1 röykkiö on edustava esimerkki todennäköisesti rautakautisesta hautaröykkiöstä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002361>

481. Liikkalan linnoitus 101199

Kunta: Kouvola
Kohde: Liikkalan linnoitus
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

1790-luvulla rakennettu Liikkalan linnoitus koostuu kahdesta maarakenteisesta osasta: eteläisestä

linnakkeesta (80 x 80 m), jota ympäröi vallihauta, ja pohjoisesta pienemmästä redutista. Näitä yhdistää yli kaksisataa metriä pitkä ja 1,5 m syvä katvetie. Vartiolinnake lakkautettiin vuoden 1809 jälkeen.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellisen hyvin säilynyt 1700-luvun lopun linnoituskokonaisuus, joka koostuu erilaista toisiinsa yhtyvistä linnoituslaitteista.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002101>

482. Lovisteininvuori 101114

Kunta: Pyhtää

Kohde: Lovisteininvuori

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: pronssikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kolmen rökkiön kokonaisuus, joista suurin, korkeimmalla sijaitseva ja parhaiten säilynyt ajoittuu pronssikautiseksi (koko 10 x 12 m, korkeus 2 m). Kaksi matalammalla sijaitsevaa rökkiötä ovat pahasti hajotettuja. Ne ajoittuvat todennäköisesti rautakaudelle.

VARK-perustelut:

Usean pronssikautisen ja mahdollisesti rautakauden alkuun ajoittuvan rökkiön kokonaisuus. Pienempien rökkiöiden kivien levittelystä huolimatta, kohde on näyttävä esimerkki pronssikautisen hautausperinteen rökkiökalmistosta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010011>

Kommun: Pyttis

Objekt: Lovisteininvuori

Typ: gravplatser

Datering: bronsålder; järnålder

Beskrivning:

En helhet av tre rösen, av vilka det största, som finns högst upp och är det bäst bevarade, är från bronsåldern. De två rösen som finns lägre ner har utsatts för omfattande demolering. De är sannolikt från järnåldern.

Grunder för VARK-urvalet:

En helhet av flera rösen från bronsåldern och/eller järnåldern. Trots utbredningen av stenarna i de mindre rösen, är objektet ett imponerande exempel på rösegravfält tillhörande bronsålderns begravningstradition.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010011>

483. Mussalo lännen VARK-alue 100454

Kunta: Kotka
Kohde: Mussalo länsi
Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kotkan Mussalon saarella puuhiilien valmistaminen on ollut mittasuhteiltaan lähes teollista. Kohde ajoittuu alueen linnoitusvaiheeseen ja teollistumisen alkuvaiheeseen 1700-luvun lopulle ja 1800-luvun alkuun. VARK-hankkeeseen on valittu mukaan 50 miilun otos lamamiiluja.

VARK-perustelut:

Yhtenäinen ja edustava otos 1700- ja 1800-luvun taitteeseen ajoittuvasta puuhiilien tuotantoalueesta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000018424>

484. Mustaviiri 100564

Kunta: Pyhtää
Kohde: Mustaviiri
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Ulkosaaristossa sijaitseva 12-kehäinen jatulintarha (halkaisija 11–12 m) on rakennettu kooltaan vaihtelevista kivistä (halkaisija 10–45 cm). Kyseessä on Kymenlaakson saariston komein jatulintarha. Se on joutunut ilmeisesti 1980-luvun alkupuolella ilkeän kohteeksi, ja luotokartoittajat entistivät sen vuonna 1985. Kohdetta ei ole mahdollista ajoittaa tarkasti, mutta keskiaikainen ajoitus vaikuttaa todennäköisimmältä vaihtoehdolta.

VARK-perustelut:

Kymenlaakson rannikon näyttävin jatulintarha.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010001>

Kommun: Pyttis
Objekt: Mustaviiri
Typ: kult- och berättelseplatser
Datering: järnålder; medeltida

Beskrivning:

Stenlabyrinten (diameter på 11–12 m) med 12 ringar i den yttre skärgården har byggts av stenar av varierande storlek (diameter på 10–45 cm). Det handlar om den prätigaste stenlabyrinten i Kymmenedalens skärgård. Uppenbarligen har den vandaliserats i början av 1980-talet och den återställdes av naturkartläggare år 1985. Det är inte möjligt att datera objektet noggrant, men medeltiden ser ut att vara det mest sannolika alternativet.

Grunder för VARK-urvalet:

Den mäktigaste stenlabyrinten på Kymmenedalens kust.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010001>

485. Niskasuo 100763

Kunta: Kotka
Kohde: Niskasuo
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaivauksin tutkittu neoliittisen kivikauden asuinpaikka, joka ajoittuu pääosin tyypillisen kampakeramiikan aikaan. Kohteessa on yhteensä 17 asumuspainannetta, joista ainakin kaksi on tutkittu kaivauksin. Kohteen löydöt sisältävät myös varhaiskampakeramiikkaa ja itäisiä Venäjän puolelta tunnettuja keramiikkatyyppisiä, kuten kampakuoppa- ja rombikuoppakeramiikkaa.

VARK-perustelut:

Tutkimushistoriallisesti merkittävä kivikautinen asuinpaikka, josta on julkaistu pitemmälle menevää tutkimusta. Kohteesta vain pieni osa on tutkittu kaivauksin, ja sillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010017>

486. Pukkisaari 100861

Kunta: Kouvola
Kohde: Pukkisaari
Tyyppi: asuinpaikat; hautapaikat
Ajoitus: kivikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Pienen järven pienellä saarella sijaitseva merovingiajan lopun ja viikinkiajan polttokenttäkalmisto. Laaja-alainen ja löydöistään rikas kalmisto edustaa kiveämätöntä kalmistotyyppiä. Pääosa esineistöstä ajoittuu 900–1000-luvuille (pronssikoruja, kaksi itämaista 900-luvun hopearaha, rautainen keihäänkärki, rautaesineitä). Osa löydöistä on sortunut törmältä veteen.

Saaren eteläpäässä on myös myöhäisneoliittinen asuinpaikka, jolta löydetyt saviastioiden palat edustavat myöhäisneoliittista niin sanottua välivöhykkeen keramiikkaa ja luusekoitteista versiota Pöljän tyyppin asbestikeramiikasta. Kohteessa on myös kaksi mahdollista asuinpainannetta.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellisen rikaslöytöinen rautakauden lopun kalmisto ja neoliittisen kivikauden asuinpaikka, joiden molempien löydöissä näkyy yhteydet sekä idän että lännen kulttuuripiireihin. Kohde on harvinainen, hyvin säilynyt ja sillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=163010005>

487. Pyterlahden Hevonniemen louhokset 100946

Kunta: Virolahti
Kohde: Pyterlahden Hevonniemen louhokset
Tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Pyterlahden Hevonniemen louhokset toimivat 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Laajaan louhosalueeseen kuuluu useita louhoksia ja lastauslaitureita. Paikalta on louhittu 1800-luvun alkupuolella Pietarin lisäkin kirkon pylväät ja Talvipalatsin aukion Aleksanteri I:n monoliitti. 1860-luvun kaivosalueen seinässä on suomenkielinen louhoksen työehtoja kuvaava kirjoitus hakattuna louhoksen seinämään. Louhosalueeseen liittyy rannassa lastauslaitureiden jäänteitä.

VARK-perustelut:

Näyttävä ja merkittävä louhoskokonaisuus, jossa nähtävissä eri aikoina käytettyjen kiven irrotusmenetelmien jälkiä. Kohde edustaa alueen rikasta louhostoimintaa, ja sen erityisarvoa lisää kohteesta louhitut tuotteet kuten maailman suurin monoliitti.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007999>

488. Päkinoja 1 101201

Kunta: Virolahti
Kohde: Päkinoja 1
Tyyppi: kivirakenteet
Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kalliopohjalla sijaitsevat pyöreä rökkiö (halkaisija 3–4 m, korkeus 0,4 m) ja kivitarroja. Kahdesta isommasta maakivestä ja niiden väliin/alle tehdystä kivipakkauksesta lähtee ainakin kaksitoista toisissaan kiinni olevaa ja reunoiltaan kivillä rajattua tarhaa (tarhojen koko 1,5–2 x 1 m). Keskustaltaan avoimet tarhat sijaitsevat kahdessa rivissä noin 9,5 x 5 metrin laajuksena rakenteena. Kohde on poikkeava, ja ajoittuu todennäköisesti varhaismetallikaudelle, eli pronssikaudelle tai rautakauden alkuun.

VARK-perustelut:

Kohdetta ei ole tutkittu, mutta sen piirteet ja löytökorkeus viittaavat roomalaisen rautakauden kalmistokohteisiin. Vastaavia kalliopohjalle kivillä rajattuja tarhoja ei tunneta, mutta niiden koko vastaa suurin piirtein tarhakalmistoiden tarhojen kokoa. Omalaatuinen ja näyttävä kohde, jonka tulkinta on vielä epävarmalla pohjalla.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000003633>

489. Rauniomäki 100525

Kunta: Kouvola
Kohde: Rauniomäki
Tyyppi: kivirakenteet
Ajoitus: pronssikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:
Korkean mäen laella, kalliopohjalla sijaitseva silmäkiven ympärille kasattu kiviröykkiö (halkaisija 4 m).
Kyseessä on mahdollisesti pronssi- tai rautakautinen hautaröykkiö. Hyvin säilynyt röykkiö on tutkimaton.

VARK-perustelut:
Silmäkiven ympärille kasattu kiviröykkiö on Kymenlaaksossa harvinainen röykkiötyyppi. Kohde on valittu edustamaan viereisillä mäillä vastaavissa paikoissa sijaitsevien röykkiöiden keskittymää.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=44010011>

490. Reiskeri 101318

Kunta: Kotka
Kohde: Reiskeri
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:
Ulkosaariston historiallisen ajan kausiasutuksen kohde, jossa vanhempia kylmämuurattuja kevytrakenteisten niin sanottujen tomtningien pohjia ja nuorempien kalamajojen perustuksia (2 kpl, 4 x 3,5 m). Tomtning-rakenteista (4 kpl) pienemmät on kylmämuurattu kivistä isojen siirtolohkareiden viereen, joko suorakaiteen tai puolikaaren muotoon. Suurin tomtning-jäänne (6,8 x 3,3 m) sijaitsee kivi- ja hiekkapohjalla irrallaan siirtolohkareista.

VARK-perustelut:
Rakenteiltaan poikkeuksellisen monipuolinen ja hyvin säilynyt ulkosaariston historiallisen ajan kausiasutuksen kohde. Asumusten pohjat osoittavat kausiasumusten ajallista kehitystä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000042861>

491. Ristniemenvuori 100553

Kunta: Miehikkälä
Kohde: Ristniemenvuori
Tyyppi: taide, muistomerkit
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:
Kalliomaalaus sijaitsee pienen metsäjärven veteen putoavassa rantakalliossa. Maalauksen selkein kuvio on poikkeuksellisen suurikokoinen ihmishahmo (korkeus 87 cm), jonka kädessä on siksak-kuvio. Osaksi jäkälän

peittämiä maalausjälkiä on havaittavissa myös ihmishahmosta noin 15 metriä etelään. Kolmas maalauskohta on ihmishahmosta noin 200 metriä luoteeseen. Kohde ajoittuu todennäköisesti kivikaudelle.

VARK-perustelut:

Järvi-Suomeen keskittyvän kalliomaalausalueen esiintymisalueen kaakkoisin kohde, jonka kuva-aihe poikkeuksellinen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=489010031>

492. Ruotsinsalmen VARK-alue 100495

VARK-alueen perustelu:

Ruotsinsalmessa, Kotkan merilinnoituksen edustalla käytiin vuosina 1789 ja 1790 Itämeren suurimmat meritaistelut Ruotsin ja Venäjän välillä. Alueen hyllyistä ja linnoituksista on valittu kohdekokonaisuus, jolle on luotu kohteita kokoava aluerajaus. Rajauksessa on huomioitu meritaistelualue kokonaisuudessaan ja maisemallisia seikkoja.

Kunta: Kotka

Kohde: St.Nikolai

Tyyppi: alusten hyllyt

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1108>

Kunta: Kotka

Kohde: Jollahylky

Tyyppi: alusten hyllyt

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1114>

Kunta: Kotka

Kohde: Tykkisluuppi

Tyyppi: alusten hyllyt

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1116>

Kunta: Kotka

Kohde: Lehmäsaaren länsiranta 2

Tyyppi: alusten hyllyt

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1121>

Kunta: Kotka

Kohde: Lehmäsaaren luoteiskärki

Tyyppi: alusten hyllyt

Ajoitus: historiallinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1128>

Kunta: Kotka

Kohde: Fort Slava
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000001934>

Kunta: Kotka
Kohde: Redutti Majasaari ja patteri n:o 7
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002077>

Kunta: Kotka
Kohde: Fort Elisabeth
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002081>

Kunta: Kotka
Kohde: Fort Katarina
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002082>

Kunta: Kotka
Kohde: Pirkköyrin patteri
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007724>

Kunta: Kotka
Kohde: Patteri Katarina
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007734>

Kunta: Kotka
Kohde: Majasaari
Tyyppi: alusten hylät
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000035321>

493. Ruotsulan rajalinnoitus ja lauttapaikka 100291

VARK-alueen perustelu:
1700-luvun rajalinnoitus ja lauttapaikka Kymijoen varrella.

Kunta: Kouvola
Kohde: Ruotsulan redutti

Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000001935>

Kunta: Kouvola
Kohde: Nappa Lauttavalkama
Tyyppi: kulkuväylät; puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000006133>

494. Savilahti 101042

Kunta: Hamina
Kohde: Savilahti
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:
Röykkiö (halkaisija 8 m) ja laivalatomus (5,8 x 3,6 m) sijaitsevat Kuorsalon saaren kaakkoisreunassa noin 50 m etäisyydellä toisistaan. Kallioharjanteiden välissä on umpeen soistunut vanha Vanhankylänlahteen johtanut uoma. Löytöjen ja radiohiiliajoituksen perusteella kohteet ajoittuvat rautakauden lopulle 800–900-luvuille jaa.

VARK-perustelut:
Kymenlaakson rannikolla rautakauden lopulle ajoittuvat kohteet ovat erittäin harvinaisia. Tutkimuksellisesti merkittävä kohde viittaa mahdollisesti läheisen Kuorsalon autoituneen keskiaikaisen kylänpaikan rautakautisiin juuriin.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010054>

495. Strukankallioiden röykkiökalmistot 100295

VARK-alueen perustelu:
Vanhemman rautakauden röykkiökalmistoalue.

Kunta: Pyhtää
Kohde: Strukankalliot itä
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010021>

Kunta: Pyhtää
Kohde: Strukankalliot
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010022>

Grunder för VARK-området:
Ett gravfältsområde från den äldre järnåldern.

Kommun: Pyttis
Objekt: Strukankalliot itä
Typ: gravplatser
Datering: järnålder
Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010021>

Kommun: Pyttis
Objekt: Strukankalliot
Typ: gravplatser
Datering: järnålder
Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010022>

496. Susikopinharju 1 100995

Kunta: Pyhtää
Kohde: Susikopinharju 1
Tyypä: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neljä laakeaa mesoliittiselle kivikaudelle ajoittuvaa asumuspainannetta, jotka ovat jäljellä aiemmin laajemmasta kohteesta. Asuinpaikan muut asumuspainanteet on tutkittu 1980- ja 1990-luvuilla, ja osa on tuhoutunut maa-aineksen oton yhteydessä. Kohde on ainutlaatuinen esimerkki mesoliittisen kivikauden aikana ulkosaariston harjusaarella sijainneesta asumuspainennekohteesta. Vaikka osa kohteesta on tuhoutunut, kohteelta avautuva näkymä auttaa ymmärtämään asutuksen aikaista ympäristöä.

VARK-perustelut:

Maa-aineksen otosta huolimatta jäljellä oleva neljän esikeraamisen asumuspainanteen kohde on toistaiseksi ainoa laadussaan, eikä toisia yhtä vanhoja useamman asumuksen pohjia sisältäviä kohteita tunneta. Kohde on tutkimuksellisesti ja tutkimushistoriallisesti poikkeuksellisen merkittävä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=624010020>

Kommun: Pyttis
Objekt: Susikopinharju 1
Typ: boplatser
Datering: stenålder

Beskrivning:

Vid objektet finns det 4 flata boplatsgropar (diameter på cirka 10 m). Tidigare fanns det fler boplatsgropar, och en del av sänkorna utforskades på 1980–1990-talen och en del förstördes i samband med jordtäkt. Utifrån fyndhöjden och fynden är objektet daterat till den mesolitiska, det vill säga förkeramiska stenåldern omkring 7500–5200 evt. Objektet är ett unikt exempel på ett objekt med flera boplatsgropar från den förkeramiska tiden. Objektet har legat på en åsholme i den yttre skärgården. Trots att största delen av

Susikopinharju redan förstörts av sandtäkt, bidrar vyn från objektet till att förstå omgivningen under tiden för bosättningen. Objektet är ett unikt exempel på ett objekt med flera boplatzbottnar från den förkeramiska tiden. Objektet har legat på en åsholme i den yttre skärgården. Trots att största delen av Susikopinharju redan förstörts av sandtäkt, bidrar vyn från objektet till att förstå omgivningen under tiden för bosättningen.

Grunder för VARK-urvalet:

Trots tåkten av marksubstanser är det förkeramiska boplatsgropobjektet med fyra återstående boplatsgropar tillsvidare unikt, och inget annat objekt med flera lika gamla boplatzbottnar är känt.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=624010020>

497. Svartvira (Mustaviiri) 101216

Kunta: Pyhtää

Kohde: Svartvira (Mustaviiri)

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Struven ketjun Mustaviirin piste (Svartvira) mitattiin vuonna 1833 ja merkittiin poralla kallioon. Piste on toiminut mittauksista lähtien yhtenä Suomen geodeettisista peruspisteistä. Struven ketju on UNESCO:n maailmanperintöluettelossa, ja Mustaviirin mittauspiste on yksi Suomen kuudesta pisteestä, jolla on maailmanperintö-status.

VARK-perustelut:

Mustaviirin mittauspiste on yksi Struven ketjun Suomessa sijaitsevista mittauspisteistä, jolle on määritetty erityisesti maailmanperintö-status.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000014148>

Kommun: Pyttis

Objekt: Svartvira (Mustaviiri)

Typ: konst, minnesmärken

Datering: historisk

Beskrivning:

Svartvirapunkten i Struves kedja mättes år 1833 och markerades med borr i berget. Punkten har från och med mätningarna fungerat som en av Finlands geodetiska baspunkter. Struves kedja är upptagen i Unescos förteckning över världsarvsobjekt och mätpunkten i Svartvira är en av Finlands sex punkter med världsarvsstatus. Av mätpunkterna finns sammanlagt 83 i Finland. Struves kedja är upptagen i Unescos förteckning över världsarvsobjekt och i synnerhet punkten Svartvira är en av mätpunkterna i kedjan med världsarv-status.

Grunder för VARK-urvalet:

Struves kedja är upptagen i Unescos förteckning över världsarvsobjekt och punkten Svartvira är en av mätpunkterna i kedjan för vilken världsarv-status särskilt fastställts i Finland.

Läs mera om objektet: <https://www.kyppi.fi/svark.aspx?id=1000014148>

498. Talviapajanvuori 100575

Kunta: Hamina
Kohde: Talviapajanvuori
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kolme pronssikautista hiidenkiuasta (halkaisijat 4–7 m) ja laivalatomus (4 x 12 m) sijaitsevat korkealla kalliolla Hevossaassa. Laivalatomus on tutkittu, mutta se oli löydötön. Kohteella sijaitsee ja on sijainnut nyt jo tuhoutuneita hautauksia usealla eri korkeudella, mikä on todennäköisesti viittaa hautapaikan pitkään jatkuneeseen käyttöön.

VARK-perustelut:

Kymenlaakson komein laivalatomus ja useita hautaröykkiöitä sisältävä kohde. Kohteen näköyhteys merelle on säilynyt, mikä auttaa ymmärtämään kohteen alun perin merellistä sijaintia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010001>

499. Tonttila 101125

Kunta: Hamina
Kohde: Tonttila
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja neoliittisen, eli keraamisen kivikauden asuinpaikka. Aikoinaan meren rannalla sijainnut asuinpaikka sijaitsee nykyisin pelto- ja metsärinteessä. Kohteen asutus on alkanut todennäköisesti jo mesoliittisen kivikauden aikana, ja jatkunut varhaiskampakeraamiikan (löytöinä sekä vanhempaa että nuorempaa varhaiskampakeraamiikkaa) ja tyypillisen kampakeraamiikan aikana.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellisen laaja ja hyvin säilynyt varhaiskampakeraaminen asuinpaikka, jossa on ollut myös vanhempaa ja nuorempaa kivikauden asutusta.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010039>

500. Turveahon VARK-alue 100460

Kunta: Kotka
Kohde: Turveaho
Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva nuorakeramiikan aikainen asuinpaikka pienellä hiekkaisella harjanteella vanhan pellon reunassa. Kymijoen suualueelta tunnetaan runsaasti nuorakeramiikan asuinpaikkoja ja hautapaikkoja, joista suurin osa on jo tuhoutuneita. Turveahon asuinpaikan sijainti pienimuotoisella hiekkaharjanteella hieman kauempana vesistöstä on luonteenomaista juuri nuorakeraamisen kulttuurin asuinpaikoille.

VARK-perustelut:

Osin peltoviljelyssä vaurioitunut asuinpaikka, joka on kuitenkin todennäköisesti Kaakkois-Suomen parhaiten säilyneitä nuorakeraamisen kulttuurin asuinpaikkoja. Kohteella on melko paljon tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=285010025>

501. Ulko-Tammion luoto 101141

Kunta: Hamina

Kohde: Ulko-Tammion luoto

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Historiallisen ajan kalliopiiirroksia ja hakkauksia ulkosaaristossa pienen luodon matalilla rantakallioilla, joissa veden ja jään kuluttava vaikutus pitää kallion puhtaana. Useita kymmeniä piirroksia sisältävä kohde on Kymenlaakson saariston suurin kalliopiiirroskeskittymä, jossa on kuvattuina jatulintarhoja, laiva, nimiä ja nimikirjaimia. Kaiverrettuja vuosilukuja löytyy vuosien 1805 ja 1887 väliltä. Paikka on ollut saaristolaisten nuotta-apaja, jota on käytetty vielä 1950-luvulla.

VARK-perustelut:

Kymenlaakson saariston laajin kalliopiiirrosalue, jossa nimien, vuosilukujen ja nimikirjaimien lisäksi on kuvattuna jatulintarhoja ja purjelaiva.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000022811>

502. Utti 101051

Kunta: Kouvola

Kohde: Utti

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Venäjän vuonna 1791 rakentama linnoitus on osa Pietarin puolustusjärjestelmää. Kuusi bastionia ja ravelliinin käsittävässä linnoituksessa (laajuus 170 x 220 m) oli noin kymmenen rakennusta. Harjun katkaisevien rakenteiden kokonaispituus on noin 750 metriä. Linnoitus lakkautettiin 1809.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt venäläisten 1790-luvulla rakentama linnoitus. Linnoituksen tehtävänä oli katkaista harjua pitkin kulkevan Ylisen Viipurintien liikenne. Ympäristö tukee hyvin kohteen ymmärtämistä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002085>

503. Vehkalahden kaupunki ja Haminan linnoitus 100940

Kunta: Hamina

Kohde: Vehkalahden kaupunki ja Haminan linnoitus

Tyyppi: asuinpaikat; puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Vuonna 1653 perustetun Vehkalahden kaupungin paikalle rakennettiin 1720-luvulla Haminan linnoituskaupunki. 1600-luvun suunnitellun kaupunkialueen sijainti tunnetaan, mutta historiallisesti ei ole tiedossa, kuinka suuri osa korttelialueista oli rakennettuna. 1720-luvulla rakennettua bastionilinnoitusta täydennettiin 1800-luvun alussa kaponieeririntamalla. Alueen tutkimuksissa on löydetty muun muassa aiemmin tuntematon 1700-luvulle ajoittuva kirkko hautausmaineen. Samalla alueella on sijainnut myös keskiaikaista kyläasutusta, ja sijaitsee yhä Vehkalahden keskiaikainen kirkko.

VARK-perustelut:

1600-luvun Vehkalahden kaupungista ei ole enää jäljellä mitään maanpäälle näkyvää. Alueella sijaitsee keskiaikainen kirkko hautausmaineen ja eurooppalaisittain harvinainen ympyräkaavaan rakennettu 1700-luvun Haminan linnoituskaupunki. Kohde on monipuolinen ja ainutlaatuinen, vaikka 1700-lukua vanhemmat löydöt ovat toistaiseksi jääneet tutkimuksissa niukoiksi.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000003532>

504. Verla 100925

Kunta: Kouvola

Kohde: Verla

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Verlan padotun kosken yläpuolella, veteen putoavassa kalliossa sijaitseva maalaus kenttä (6 x 1,5 m), jossa kahdeksan hirveä, kolme ihmishahmoa, kulmaviivakuvio ja tunnistamattomiksi tuhoutuneita kuvioita. Päämaalauksesta 50 metriä pohjoiseen sijaitsevassa kalliossa on vielä lisää pääosin tuhoutuneiden maalausten jäänteitä. Kyseessä on Kymenlaakson laajin, ja siten ehkä merkittävin kalliomaalaus. Tyyliin ja vesistöhistoriaan perustuen sen on esitetty ajoittuvan varhaiskampakeraamiselle ajalle 5000–4000 eaa.

VARK-perustelut:

Kymenlaakson laajin kalliomaalaus, jonka kuvakenttä on poikkeuksellisen yhtenäinen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=909010001>

505. Vähä-Harvajanniemi 100576

Kunta: Virolahti
Kohde: Vähä-Harvajanniemi
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: pronssikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neljän pronssi- ja rautakautisen rökkiön kalmisto kallioselänteen korkeimmalla kohdalla. Korkeimmalla sijaitsevat pyöreät rökkiöt ovat isoja (halkaisija 10 m), ja alemmalla tasolla hieman pienempiä (halkaisija 6 m, toisen laajuus 3 x 5 m). Yksi lähes tuhoutunut rökkiö alemmalla tasolla ajoittuu todennäköisesti rautakaudelle.

VARK-perustelut:

Hieno kallion laella sijaitseva pronssi- ja rautakautinen rökkiökalmisto, josta on yhä näköyhteys merelle. Kohde on tutkimaton, ja sillä on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=935010039>

506. Värälän taistelun linnoitteet 100292

VARK-alueen perustelu:

1700-luvun lopun laaja Värälän taistelupaikka on edustettuna muutaman kohteen otoksella.

Kunta: Kouvola
Kohde: Vilppulan patteri n:o 4
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000002045>

Kunta: Kouvola
Kohde: Värälän valli
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: historiallinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007594>

507. Västäri 100718

Kunta: Hamina
Kohde: Västäri
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kaksi esineistön perusteella viikinkiaikaisiksi ajoitettua matalaa hautaröykkiötä (koot 5 x 5 m ja 5,7 x 3,5 m), jotka sijaitsevat ulkosaaristossa Västärin saaren kallioniemellä. Matalista röykkiöistä on löytöinä viikinkiaikaisen palaneen luukamman, pronssikorujen ja rautaveitsen katkelmat sekä palanutta luuta. Röykkiöstä löydetyn hiilen radiohiiliajoitus osoittaa 1300-luvulle, joten ajoitettu hiili liittyy hautausta nuorempaan tulenpitoon paikalla.

VARK-perustelut:

Tutkimuksellisesti merkittävä hautaröykkiö, joka on löydöiltään ainoa selkeästi viikinkiaikainen kohde Itäisellä Suomenlahdella.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=917010059>

508. Väärämäki 101166

Kunta: Hamina
Kohde: Väärämäki
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kallion päällä on kolme, tai mahdollisesti neljä matalaa ja hyvin vaatimatonta rautakautista röykkiötä. Röykkiöistä yksi on muodoltaan neliskanttinen (4 x 4 metriä) ja siitä on jäljellä vain reunakivet. Yhdestä sammalen peittämästä röykkiöstä on löydetty rautainen putkikirves. Kohde ajoittuu todennäköisesti roomalaiselle rautakaudelle, johon ajoittuvia hautapaikkoja tunnetaan Kymenlaaksossa tämän kohteen lisäksi vain Pyhtään Strukankallioilta.

VARK-perustelut:

Kaakkois-Suomessa harvinainen vanhemmalle rautakaudelle ajoittuva röykkiökohde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000010018>

509. Ylikorvenkangas 100907

Kunta: Miehikkälä
Kohde: Ylikorvenkangas
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Spiraalinmuotoinen jatulintarha (halkaisija 9 m), jonka kehät ovat eteläosassa sammalen ja turpeen peittämiä ja hieman rikkoutuneita. Jatulintarha on rakennettu vaihtelevan kokoisista kivistä (läpimitta 5–75 cm). Kohde ajoittuu historialliselle ajalle.

VARK-perustelut:

Näyttävä, tyypillinen ja helposti saavutettava esimerkki sisämaan jatulintarhoista.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=489010026>